

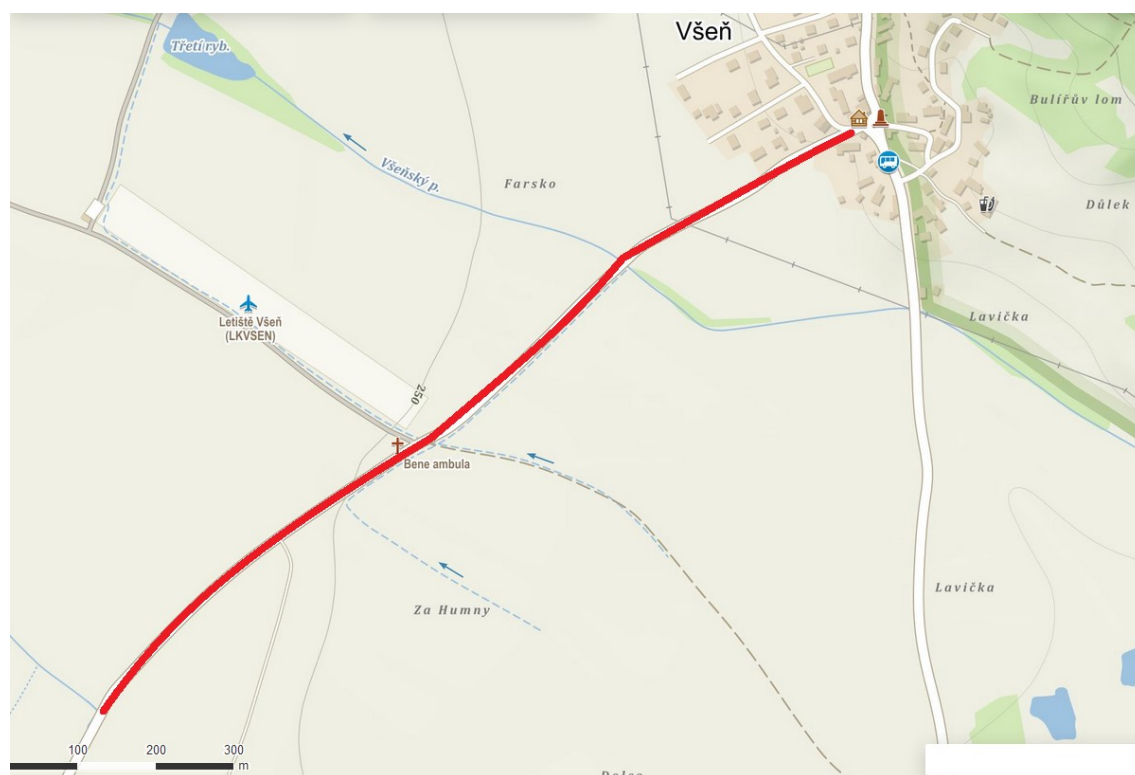
BIOLOGICKÉ HODNOCENÍ

Biologické posouzení stromořadí mezi obcemi Všeň a Žďár

Zájmovým územím pro posudek je liniová doprovodná zeleň rostoucí podél silnice č. 27924 mezi obcemi Všeň a Žďár. Úsek je ukončen na hranici Libereckého kraje ve směru na Žďár.

Základní kostru porostu tvoří jednostranná (místy oboustranná) alej složená výhradně z jabloní. V okolí většiny stromů nenajdeme žádný keřový podrost, pouze jižně od křížení silnice s cyklostezkou se při jižní straně mapovaného úseku nachází ostrůvek křovin a trs vrby jívy.

Stav dřevin v aleji je spíše horší – lze zde najít relativně zachované stromy, ale i poměrně poškozené kusy s velkými dutinami. Příkopy u silnice v centrální části jsou místy zvodnělé.

Mapa lokality – Sledovaný úsek je na jihozápadním konci ukončen na hranici Libereckého kraje.

V okolí sledovaného transektu se rozkládají rozsáhlá pole s minimem zeleně. Několik stromů a křovin roste podél Všeňského potoka a na dvou mezích jižně od silnice, podél cyklostezky u Letiště Všeň byla nedávno nově vysazena ovocná alej.

Metodika provedeného monitoringu:

Výskyt živočichů na předmětné lokalitě byl sledován především s ohledem na ornitofaunu.

Lokalita byla navštívena 20. března 2020.

Stromy v aleji byly jednotlivě prohlédnuty za účelem zhodnocení stavu dutin z pohledu možných hnízdišť ptáků a dočasných či dlouhodobých úkrytů pro netopýry. Přítomnost těchto živočichů je sledována podle typických znaků (zbytky trusu, škrábance na kůře, hnízda, posouzení vhodnosti dutin k osídlení netopýry).

K monitoringu výskytu ptačích druhů v aleji a jejím okolí sloužily vokalizační projevy ptáků (zpěv) a přímá pozorování. Jednotlivé terénní návštěvy však nemohou plně nahradit dlouhodobé sledování lokality. Další informace týkající se zvláště chráněných druhů ptáků, které by mohly být realizací projektu dotčeny, proto doplnila recentní data z Nálezkové databáze ochrany přírody AOPK ČR (dále jen „NDOP“).

Zjištěné druhy živočichů

Ptačí druhy zjištěné na lokalitě v rámci zoologického mapování shrnuje následující tabulka s vyznačením druhů zvláště chráněných podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. k zákonu č. 114/1992 Sb, o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZCHD“). Druhy částečně vázané na stromový porost aleje (eventuálně navazující keřový podrost) jsou vyznačeny tučně.

Český název	Vědecký název	Stav ochrany podle legislativy
strnad obecný	<i>Emberiza citrinella</i>	ohrožený
skřivan polní	<i>Alauda arvensis</i>	
sýkora koňadra	<i>Parus major</i>	
sýkora modřinka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	
vrabec domácí	<i>Passer domesticus</i>	
vrabec polní	<i>Passer montanus</i>	
kos černý	<i>Turdus merula</i>	
holub hřivnáč	<i>Columba palumbus</i>	
ťuhýk šedý	<i>Lanius excubitor</i>	
vrána obecná	<i>Corvus corone</i>	
káně lesní	<i>Buteo buteo</i>	
bažant obecný	<i>Phasianus colchicus</i>	
labuť velká	<i>Cygnus olor</i>	

Tabulka 1.: Druhy zjištěné na sledované lokalitě. Tučně jsou vyznačeni ptáci, kteří mají silnější vazbu na doprovodnou vegetaci rostoucí podél silnice.

Při prohlídce jednotlivých stromů byly orientačně kontrolovány i větší dutiny. Ve dvou stromech byly zjištěny stopy pobytu dřevokazného hmyzu (trus), pravděpodobně některého ze zlatohlávků. Jedná se o stromy uvedené v projektové dokumentaci jako č. 15 a č. 43. Přesná pozice těchto stromů podle webových stránek www.mapy.cz je uvedena pod jejich fotografií v příloze.

Při okraji silnice přibližně v polovině úseku byl zaznamenán také výskyt ještěrky obecné (samice).

Pobytové stopy netopýrů v aleji zjištěny nebyly.

BIOLOGICKÉ HODNOCENÍ

Komentář k zjištěným výsledkům

Sledované území nemá příliš vhodné parametry pro početnější výskyt ptačích druhů vázaných na liniovou zeleň. Na současnou alej je nicméně nutné pohlížet jako na velmi důležitý prvek, neboť se jedná o jeden z mála dřevinných pásů v poněkud monotónní zemědělské krajině.

Izolované stojící a důsledně obsekávané stromy však nenabízejí pro ptactvo tolik úkrytů a potravních stanovišť jako stromy kombinované s podrostem křovin. Nejhodnotnější částí sledovaného úseku je z tohoto úhlu pohledu jižní strana silnice poblíž odbočky k soše sv. Jana Nepomuckého. Zde se nachází menší enkláva křovin s vrbou jívou navazující na nesekanou mez a jabloně v okolí. Zdržovalo se tu také znatelně více ptáků než ve zbývajících částech aleje.

Lokalita byla navštívena v druhé půli března 2020, což je poměrně časný termín.

Některé ptačí druhy se s velkou pravděpodobností ještě nevrátily ze zimovišť. V daném případě se to týkalo např. ťuhýka obecného, bramborníčků, vlaštovkovitých a svišťounů. Svišťouni ani vlaštovkovití lokalitu ke svému životu využívat nebudou. Ťuhýk obecný, ZCHD v kategorii ohrožení, se nicméně dle údajů v databázi NDOP v okolí zájmové lokality vyskytuje. Podle názoru zpracovatele však není v aleji dostatečný keřový porost, aby ji ťuhýk obecný mohl intenzivněji využívat. Ze zvláště chráněných druhů ptáků byl na křoví jedné boční meze pozorován ťuhýk šedý. Podle databáze NDOP je v okolní krajině tento druh pěvce poměrně běžný, o čemž svědčí další nálezy v okolí. Požadavek tohoto druhu na křoviny v biotopu je o něco nižší než u ťuhýka obecného. Prostředí aleje pravděpodobně tento druh okrajově využívá.

V okolní zemědělské krajině se může vyskytovat i bramborníček černohlavý a bramborníček hnědý. S ohledem na charakter předmětné aleje však není očekávána přímá vazba těchto ptáků na zdejší dřeviny.

Při návštěvě v terénu byly zjištěny i druhy netypické, bez vztahu k aleji, např. labutě odpočívající v řepkových polích kolem či vrány šedivky hledající na okolních polích potravu.

S ohledem na zjištěné druhy ptáků by bylo vhodné zachovat výše zmiňovanou keřovou enklávu s vrbou. Individuální zásahy do jednotlivých stromů by těmto zvířatům vadit neměly.

Na lokalitě nebyl při terénním průzkumu zaznamenán přímý výskyt netopýrů, některé stromové druhy však mohou individuálně využívat dutiny ve starých jabloních. Vhodných stromů je zde však poměrně málo. Biotop ještěrky obecné by zásahy podle projektu neměl být narušen.

Závěr zoologického monitoringu a doporučení k realizaci projektu

V mapované oblasti byl v terénu zjištěn výskyt ZCHD ťuhýk šedý (kategorie „ohrožený“). S ohledem na písemné zdroje může být biotop okrajově vhodný i pro ťuhýka obecného (rovněž „ohrožený“), který se v okolní krajině vyskytuje, ač zde při provádění průzkumu kvůli časnému termínu zastížen nebyl.

Plánované zásahy do dřevin doporučujeme vždy provádět mimo období hnízdění ptáků. Bylo by vhodné ponechat keřovou enklávu poblíž odbočky k pomníku, v případě

kácení některých stávajících jabloní zachovat fragmenty původní aleje, neboť v širokém okolí není podobných dřevin dostatek.

Dosazení chybějících částí aleje a navýšení množství stromů v liniových úsecích lze v daném případě považovat za velmi vhodné a žádoucí.

Doporučuji rovněž pokusit se zachovat na lokalitě oba zmiňované stromy s dutinami, v nichž byl evidován výskyt dřevokazných brouků. Bude-li je nutné tyto jabloně s ohledem na jejich stav odstranit, lze ponechat alespoň torza coby cenný biotop pro dřevokazný hmyz.

Přítomnost netopýrů nebyla v aleji zjištěna, s ohledem na stav a charakter dřevin není příliš pravděpodobná.

Zpracovatel průzkumu:

Mgr. Olga Hušková

Použitá literatura a další zdroje:

AOPK ČR. Nálezová databáze ochrany přírody. [on-line databáze; portal.nature.cz]. 2020-03-28

Netopýři v lesích: doporučení pro lesnickou praxi – Cepáková, E., Hort, L., vydala Česká společnost pro ochranu netopýrů (ČESON) roku 2013

Zákon o ochraně přírody a krajiny, č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů

Mapové podklady podle www.mapy.cz

BIOLOGICKÉ HODNOCENÍ

Obrazová příloha:

Obr.1: jabloňová alej u obce Všeň (pohled od Všeně)

Obr. 2: Severní část silničního doprovodu tvoří téměř výhradně jabloně (vlevo). Při jižní části (poblíž odbočky k soše Jana Nepomuckého) se vyskytuje hodnotná keřová enkláva s mladou vrbou. Pohled od Žďáru ke Všeni.

Obr. 3 a 4: Dva stromy s dutinami využívanými dřevokazným hmyzem. Souřadnice polohy těchto dřevin získané dle stránek mapy.cz jsou přibližně tyto: 50.5524139N, 15.0939300E a 50.5554822N, 15.1001728E